

Wat is formatief evalueren?

Formatief evalueren betekent dat je een leerproces niet alleen aan het eind beoordeelt, bijvoorbeeld met een (spel)toets en een cijfer, maar dat je het proces gaandeweg voortdurend evalueert. Een eindtoets over een leerstofonderdeel (ook wel summatief toetsen genoemd) kijkt terug: hoe heeft de leerling het gedaan? Het leerproces is op dat moment afgelopen. Deze vorm van toetsen draagt dus als zodanig niet bij aan het leerproces zelf.

Formatief evalueren kijkt vooruit: het bevraagt docent en leerling over de stand van zaken van het leren en over wat er nodig is om het vervolg van het leerproces te stimuleren. Daarmee krijgt de docent tools in handen om de leerling te helpen en de leerling krijgt inzicht in zijn leren en wordt daarmee eigenaar van zijn leerproces.

Hoe kan ik formatief evalueren met Intro?

Intro biedt in elke module structureel formatief evalueren in de muzieklus aan:

Wat ga je doen?

Wat kun je al? <ul style="list-style-type: none">▶ Ik kan zingen en spelen in een groep.▶ Ik kan wachten met zingen of spelen tot ik aan de beurt ben.▶ Ik kan de noten vinden op een keyboard.▶ Ik kan in een groep overleggen en keuzes maken.	Wat weet je al? <ul style="list-style-type: none">▶ Ik weet wat een beat is.▶ Ik weet wat beatboxen en bodypercussie is.▶ Ik weet wat een couplet, refrein, bridge en coda is.▶ Ik ken de onderdelen van het drumstel.▶ Ik weet wat een vierkwarts- en driekwartsmaat is.	Wat ga je doen? <ul style="list-style-type: none">☐ Je zingt het lied <i>Paris</i> in een groep.☐ Je speelt een begeleidende partij.☐ Je ontdekt veelgebruikte dj-technieken.
--	--	--

Bij de start van de module met de drieslag *Wat kun je al? – Wat weet je al? – Wat ga je doen?* Daarmee bepalen leerling en docent waar ze staan bij het begin van de module en wat er nodig is bij deze module aan vaardigheden en kennis.

Vorbereiden

Je ontdekt veelgebruikte dj-technieken door te luisteren naar delen van het nummer. Je bestudeert de tekst en komt erachter waar het nummer over gaat. En je oefent de verschillende onderdelen van het nummer: de beat, de zang en de begeleiding.

Bij de onderdelen Vorbereiden en Uitvoeren controleert de leerling met een korte checklist of hij op koers ligt en kan er zo nodig nog extra uitleg of oefening zijn.

Luisteren

Paris — The Chainsmokers

1 a De drums zijn elektronisch. Hoe heet het eerste drumgeluid dat je hoort?

- Snaredrum.
- Kick.
- Hi-hat.

b Kick is een andere naam voor drum.

weten

In de elektronische muziek worden effecten gebruikt om specifieke klanken te maken. Met een **effect** beïnvloed je de klank. Een **filtereffect** zorgt ervoor dat het geluid dofder en weer helderder wordt.

6 Kijk naar de songtekst en spreek voor elke partij af wanneer hij begint en eindigt. Oefen dit terwijl je met het nummer meespeelt.

7 Oefen ook het gezamenlijk starten en stoppen: degene die de crashpartij speelt, telt af (1-2-3-4). Stop na vier maten precies tegelijk.

Speeltips

- ▶ Zorg dat je niet versnelt, speel mee met het nummer.
- ▶ Kijk niet alleen naar je instrument, maar kijk ook naar elkaar.
- ▶ Demp je instrument als je stopt, zodat het niet doorklinkt.

EXTRA

Maak zelf een nieuwe beat met de instrumenten die je hebt verzameld. Blijf in hetzelfde tempo als *Paris*.

checklist • de beat spelen

- ▶ Kun je jouw partij van de beat spelen en lang volhouden?
- ▶ Kun je samen spelen zonder te versnellen?
- ▶ Klinken de instrumenten zoals je wilt?
- ▶ Kun je als groep tegelijk starten en stoppen?

Checklist

Presenteren

De presentatie

Dit ga ik presenteren:

- Ik zing *Paris*.
- Ik zing mijn eigen couplet.
- Ik ga de beat spelen. Daarvan speel ik:
 - Partij 1, instrument/geluid:
 - Partij 2, instrument/geluid:
 - Partij 3, instrument/geluid:
 - Partij 4, instrument/geluid:
- Ik ga de begeleiding spelen. Daarvan speel ik:

Bij het onderdeel Presenteren denkt de leerling na over zijn aanpak en formuleert hij voor zichzelf aandachtspunten bij het presenteren.

Vorbereiden

- ▶ Ik snapte (na opzoeken) waar de tekst over ging: *precies / ongeveer / niet*.
- ▶ De vragen over dj-techniek beantwoorden vond ik: *makkelijk / moeilijk / leuk*.
- ▶ Ik kon drie andere 'citysongs' vinden: *makkelijk / na enig speurwerk / niet*.

Uitvoeren

Zingen

- ▶ Ik kon de melodie zingen: *makkelijk / met moeite / niet*.
- ▶ Bij het tekstschrijven heb ik in een groep gewerkt.
Het samenwerken ging: *prima / oké / slecht*.
We hebben overlegd: *veel / weinig*.
De inbreng van iedereen bij het verzinnen van de tekst was: *gelijkwaardig / ongelijk*.
- ▶ Heeft iedereen goed meegezongen bij de presentatie? *Ja / Nee*.

De beat spelen

- ▶ Ik kon de basisbeat spelen: *strak / wiebelig / uit de maat*.
- ▶ Tijdens het samenspelen klonk de beat: *fantastisch / goed / matig*.
- ▶ Ik kon op de anderen letten tijdens het spelen: *goed / redelijk / moeilijk*.

De begeleiding spelen

- ▶ Ik kon mijn partij spelen: *strak / wiebelig / uit de maat*.
- ▶ Tijdens het samenspelen klonk de toetsenpartij: *fantastisch / goed / matig*.
- ▶ Ik kon op de anderen letten tijdens het spelen: *goed / redelijk / moeilijk*.

Presenteren

Op welke momenten voelde je stress tijdens het uitvoeren?

.....

Wat heb je gedaan om de stress op te lossen?

.....

Waren er momenten tijdens de presentatie dat je heel geconcentreerd was? Wanneer wel/niet?

Aan het eind van elke module reflecteert de leerling op zijn vaardigheden, kennis en op zijn eigen werk- en leerproces. Hierbij bevragen leerlingen regelmatig ook elkaar en geven ze elkaar tips. De docent kan zijn beoordeling baseren op dezelfde reflectiecriteria als de leerling en indien gewenst daar nog steeds een cijfer aan koppelen.

(Uit NRC 19-01-2019)

De huidige toetspraktijk draagt niet bij aan de kwaliteit van het onderwijs, oordeelde de Onderwijsraad in december 2018. Dat geldt voor alle onderwijssectoren. Er wordt te vaak getoetst met gesloten vragen (kwantitatief) en te weinig met een mondelinge overhoring, presentatie of werkstuk (kwalitatief). Volgens de Raad moet er ook meer formatief worden gewerkt.

Voor formatief leren is geen eenduidige definitie. Het gaat erom dat leerlingen leerdoelen stellen, en de leraar in de gaten houdt hoe het met de voortgang staat. Sommige scholen organiseren dat door een keer per week een gesprek te voeren met leerlingen over de lesstof, op andere scholen vragen leraren er klassikaal naar. Leerlingen krijgen geregeld feedback over wat wel en niet goed gaat, zodat ze zelf verder kunnen leren, al dan niet met begeleiding. Vaak – niet altijd – gaat het gepaard met minder toetsen voor een cijfer.

Er heerst nog veel verwarring over het onderwerp. Dat zit al in de benaming: sommige scholen noemen het 'formatief evalueren', andere 'ontwikkelingsgericht leren'. Of iets formatief is, hangt er vooral vanaf hoe leraren

gebruikmaken van informatie over het leerproces van hun leerlingen, en hoe zij feedback krijgen. Bij formatief gaat het om groei, het proces, in plaats van het eindresultaat. Al wil je op gezette momenten natuurlijk weten waar een leerling staat, zoals bij de diplomering.

Bij formatief toetsen test je niet de kennis van dat moment maar de ontwikkeling van de leerling ten opzichte van zijn of haar eerdere capaciteiten. Het aantal cijfers dat een leerling per vak, per leerjaar krijgt, gaat daardoor flink omlaag in vergelijking met de gebruikelijke, summatieve, toetspraktijk. Het vreemde aan de huidige toetspraktijk is dat veel scholen niet nadenken over de vraag waarom ze eigenlijk toetsen. Toetsprogramma's moeten op die vraag gericht zijn. Bijvoorbeeld: ben je een havo- of een vwo-leerling? Je moet je afvragen welke beslissing je moet nemen en welke informatie je daarvoor nodig hebt. Het probleem is dat het op veel scholen aan toetsdeskundigheid ontbreekt.